

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 1

8 Temmuz 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.44

BAŞKAN: Hakan Çavuşoğlu (Bursa)

-----0-----

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım, Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanımız Doktor Ufuk Ulutaş, çok değerli basın mensubu arkadaşlarımız, sevgili öğrenciler; öncelikle, sizleri sevgiyle ve saygıyla selamlıyorum, toplantımızı açıyorum. ^(x)

Hepiniz toplantımıza hoş geldiniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bildiğiniz gibi, bir süre önce Komisyon olarak İsrail-Filistin çatışmaları ve abluka altındaki Gazze'deki insan hakları ihlalleriyle ilgili bir alt komisyon kurduk. Komisyonumuz çalışmalarını sürdürüyor. Şu anda teorik olarak bilgi edinmeye çalışıyoruz. Var olan bilgilerimizi daha da derinleştirerek konunun içeriğine ilişkin bir donanım sahibi olmaya çalışıyoruz Komisyon olarak ve önümüzdeki süreçte yol haritamızı belirleyecek çalışmalar bunlar, inşallah hayırlı neticeleri olur diye düşünüyorum.

Tabii, geçtiğimiz günlerde bir akademisyen arkadaşımız bize İsrail-Filistin meselesinin tarihî arka planıyla ilgili olarak son derece doyurucu ve tatmin edici bir bilgilendirmede bulundu. Bugün de özellikle hepimizin aslında merak ettiği ama nedense çok da vukufiyet sağlayamadığımız, çok da

^(x) Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 2

bilemediğimiz İsrail'in kendi içerisindeki siyasi durumu, bloklaşmaları, farklı düşünceleri ve sosyolojik ve siyaset sosyolojisini konu alan durumu ele alacağız. Gerçekten de zaman zaman İsrail-Filistin çatışmalarındaki hak ihlalleri, insanlık dışı vahşet olayları yaşandığında evet, bütün dünya müşterek olarak bir ses veriyor, asgari düzeyde de olsa, bunun tonu farklı da olsa ama görüyoruz ki özellikle bazı ülkelerde kimi akademisyenler, kimi aksiyon alan aktivistler, insan hakları sözcüleri, siyasetçiler İsrail'in bu yapmış olduklarına onların da güçlü tonda bazen ses verdiklerini ve bunların haksız ve hukuksuz olduğunu, insan hakları temelinde yanlış olduğunu ifade ediyorlar. Mesela, çok ilginçtir B'Tselem diye bir kuruluştan bahsettik geçtiğimiz günlerde. B'Tselem İsrail'in kendi içerisindeki bir insan hakları kuruluşu ve İsrail'in yapmış olduğu, Filistinlilere karşı uygulamış olduğu politikalarının, eylemlerinin insan hakkı ihlali teşkil ettiğini, yine, 2019 yılında çıkarılan yasanın bir ırkçı ve ayrımcı yasa olduğuna ilişkin, hatta İsrail'in Apartheid bir devlet niteliği kazanmaya başladığını, İsrail'in bizzat kendi içerisindeki sivil toplum kuruluşlarının da söylediğini görüyoruz, müşahade ediyoruz.

Nitekim, iki üç gün önce İsrail'in içerisinde yaşayan Filistinlilerin yani İsrail vatandaşı Filistinlilerin işte Gazze'den ya da Batı Şeria'da evlenmiş olmalarına rağmen aile birleştirmelerini sağlayamayan bir yasa vardı, ırkçı, ayrımcı olarak nitelendirilen bir yasa vardı. Düşünün İsrail içerisindeki bir Filistinli Gazzeli bir kişiyle evlendiğinde bir araya gelemiyor; bunu engelleyen bir yasa vardı. Bu yasa periyodik olarak her yıl uzatılan bir yasa. En son uzatılması tekrardan meclis gündemine geldiğinde gördük ki 3 oyla uzatılmadı yani dolayısıyla, homojen bir yapı yok İsrail'in kendi içerisinde de hem siyasi olarak hem de düşünce olarak hem de inanç olarak. Dolayısıyla, biz bu anlamda İsrail'in kendi içerisinde olayı anlamak için de Ufuk Hocamı bugün

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 3

davet ettik. Aslında bütün dünyanın yaptığı şey şu: Daha ziyade, uygulamaları yapanlar üzerinden bir okuma faaliyeti gerçekleştirilir. Ne demek istiyorum? Şunu anlatmaya çalışıyorum: Bugün İsrail'i tanımadan, İsrail'i bilmeden bir nitelendirme yapmak, bir kanıya varmak çok güç. Biz sadece Filistin üzerinden konuları değerlendirecek olursak, Filistinlilerin yaşadıklarını üzerinden konuları değerlendirecek olursak belli bir istikamet bize belirler bu ama diğer taraftan, bu yaklaşımları İsrail üzerinden de değerlendirebilecek olursak bize farklı bir noktaya, farklı bir ufka da açabilir. Dolayısıyla, bu anlamda Hocamızın bugün bize vereceği bilgileri çok önemli görüyorum, bizim için önümüzdeki süreçte çok faydalı neticeler doğuracak.

Değerli Ufuk Hocam, Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı olarak görev yapıyorsunuz. Önce siz kendinizi tanıtarak akabinde de bu bağlamda sunumunuzu yaparak sizi dinlemeyi heyecanla bekliyoruz Hocam.

Konuşmalardan sonra eğer varsa arkadaşlarımızın sorularını da alacağız. Toplantımızı en geç 12.00 itibarıyla -daha erken olursa çok daha da iyi olur- bitirmeyi arzu ediyoruz.

Buyurun söz sizde.

DR UFUK ULUTAŞ - Çok teşekkürler Sayın Başkanım.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın vekiller ve değerli hazırun öncelikle teşekkür ediyorum hem davetiniz için hem de bu fırsatı bana verdiğiniz için.

Önemli bir konunun bir farklı veçhesini aslında konuşmak üzere buradayız. Daha önce belirtildiği gibi ismim Ufuk Ulutaş Dışişleri Bakanlığı

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 4

Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanlığım aynı zamanda bir akademisyenim daha önce de ting tang'ler de çalıştım hem Amerika Birleşik Devletleri'nde hem de Türkiye'de. Genel olarak Orta Doğu'cuyum yani Orta Doğu siyasetiyle, dış politikasıyla ilgileniyorum fakat özelde uzun senelerdir İsrail'le ilgileniyorum, ana konum İsrail. Bu konuda hem Amerika Birleşik Devletleri'nde hem de İsrail'de uzun seneler araştırma yapma fırsatı buldum. Amerika Birleşik Devletleri'nde Yahudi Merkezinde 3 senelik bir araştırmacı olarak çalıştım daha önceden. İsrail'de yine arşiv çalışmalarında bulundum, İsrail'de yine İbranice üzerine ve İsrail iç siyaseti ve dış politikası üzerine dersler aldım, araştırmalar yaptım ve uzun senelerdir bu konularda yazıp, çizmeye İsrail'i anlamaya çalışıyorum.

Ben aslında Komisyonun ismine baktığımızda, ana konusuna baktığımızda şunu gördüm yani bu ifadeden aklımda ilk kalan nokta. Aslında mevcut problemlerin, yaşadığımız problemlerin, hak ihlallerinin hepsinin birer tarihsel kökeni var yani İsrail'in siyasi tarihi psikolojisini anlamadan, İsrail Devleti'nin üzerine kurulduğu o köşe taşlarını bilmeden hatta İsrail Devleti'nin kurulmasından önce yaşananları az çok kafamızın bir yerinde tutmadan sonrasındakileri anlamlandırmak çok mümkün olmuyor. Çünkü bugün yaşadığımız birçok sorunun tarihe yönelik birtakım referansları olduğunu ben düşünüyorum. Aslında 2 temel noktayla başladıktan sonra biraz siyasi tarihten bahsedip ardından mevcut problemlerin tarihsel veya psikolojik kökenlerine dair birkaç noktanın altını çizmek istiyorum.

Şimdi, öncelikle İsrail'e ilişkin hemen hemen her şeyin bir spektrumlar üzerinden değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum yani monolitik, tekdüze, herkesin aynı düşündüğü bir İsrail yok. İsrail çok çeşitli bir ülke sadece ideolojik açıdan değil, geldikleri ülkeleri, göç ettikleri ülkeleri hesaba katarsak etnik kökenleri üzerinden, dini yaklaşımları üzerinden, dünyaya bakışları

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 5

üzerinden, siyasi duruşları üzerinden çok çeşitli bir ülke. Bu sebepten İsrail dediğimiz zaman her zaman aynı kavramdan bahsetmiyor durumdayız aslında. Örneğin sağ dediğimiz zaman aklımıza gelebilecek en az 5-10 tane farklı fraksiyon var ve bu fraksiyonlar kendi aralarında çok çeşitli fikirlere, yaklaşımlara sahipler. Mesela dindar dediğimizde karşımıza birçok dini grup çıkıyor ve bu dinî grupların birçoğu aralarında kız vermiyorlar en temeli, devletle ilişkileri çok farklı, dini grupların bir kısmı doğrudan kendilerini İsrail Devleti'ne karşı konumlandırıyorlar, İsrail'de yaşıyorlar, İsrail içerisinde yaşıyorlar ama kendilerini İsrail Devleti'ne karşı konumlandırıyorlar bunu dinî sebeplerle açıklıyorlar. Temelde bir Yahudi devletinin kurulması için öncünün Mesih olması gerektiğini düşünüyorlar ve Mesih gelmeden veya kıyamete doğru gerçekleşmesi gereken birtakım olaylar gerçekleşmeden, bir devletin kurulmasını dine karşı bir hareket olarak görüyorlar, kodluyorlar. Bu sebepten kendilerini devlete karşı konumlandırmış durumdalar. Bir kısmı karşı konumlandırmasa bile yani devletin kurulmasını dinen sakıncalı olarak görse bile madem kuruldu bu devleti olabildiğince dinî düzleme indirelim, şeriatın uygulandığı bir ülkeye çevirelim, gayreti içerisinde olan gruplar var. Sekülerler benzer şekilde, böyle çok farklı spektrumlar, paletin içerisindeki farklı renk tonları gibi karşımıza çıkmakta ve bu farklı renk tonlarının siyasi meselelere yaklaşımı da Filistin meselesi de dâhil olmak üzere birbirinden çok büyük farklılıklar arz ediyor. Bu tabii ki bir devlet olarak İsrail'in şimdiye kadar Filistinlilere yönelik uygulamalarında çok büyük değişikliklere sebep olmuyor fakat İsrail halkı nezdinde bu farklılıkların olduğunun altını çizmek istiyorum, birinci nokta buydu.

İkinci nokta ise, İsrail bizim için aslında bir bilinmeyen yani Türkiye için maalesef bir bilinmeyen. İsrail'e dair birçok tevatüre sahibiz, kulaktan duyma bilgiye sahibiz fakat İsrail'i çok iyi bilmediğimiz gerçeğini maalesef teslim

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 6

etmemiz gerekiyor. Bu konuda yapılan en büyük yanlışlıklardan bir tanesi, İsrail'i herhangi bir Orta Doğu devleti gibi analiz etmeye çalışmak yani Orta Doğu'daki bir devlet gibi okuyup, içerideki gelişmeleri ona göre okumak. Bu açıdan baktığımızda İsrail'in salt Orta Doğu devleti olmadığını düşünüyorum bu sebeple diğer Orta Doğu devletlerini analiz eder gibi İsrail Devleti'ni analiz etmememiz gerekiyor.

Şimdi, İsrail'de devlet dediğimiz yapı aslında devlet kurulmadan önce kurulan bir Proto-devlet, bir devletimsi yapının bakiyesi üzerine kuruldu yani 1948'de İsrail bağımsızlığını ilan edip devletini kurduğunda aslında devletin bütün yapıları hâlihazırda kurulmuştu sadece farklı isimlerdeydi. Çünkü biliyorsunuz Osmanlı'nın hâkimiyetinden çıktıktan sonra tarihi Filistin topraklarında bir manda yönetimi kuruldu, burada sayıca çok az Yahudiler ve büyük oranda toprağın hâkimi Filistinliler yaşamaktaydı fakat uzun süre devam eden göçler dolayısıyla ki bu göçlerin önemli bir kısmı yasa dışı göçler çünkü İngiliz manda yönetiminin bile göç konusunda çok ciddi sınırlamalar vardı, buna rağmen çok büyük organizasyonlarla dünya Siyonist organizasyonunun başını çektiği bir yapı İsrail'e göçleri sağladı. Yasalar çiğnendi, orada toprak satın alındı, kibbutzlar kuruldu, komünler kuruldu böylece sağdaki Filistin topraklarındaki İsrailli sayısı, Yahudi sayısı arttırıldı. O zaman devlet dediğimiz yapı aslında büyük oranda bir sendika gibi çalışan histadrut denilen bir yapı tarafından temsil ediliyordu. Histadrut yapısının içerisinde farklı bakanlıklar vardı, farklı organizasyonlar vardı aynı şekilde örneğin haganah diye bir savunma organizasyonu vardı -yine tam ordu demiyorum ama ordumsu bir yapı vardı- hatta bunun alt başlıkları olarak görülebilecek ve Amerika dâhil bazı batılı devletler tarafından bile terörist olarak kabul edilen mesela stork veya lehi gibi küçük ordumsular vardı. İsrail Devleti 1948'de kurulduğu zaman histadrutun yapısı devlet yapısına aktarıldı yani bir örgütten

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 7

devlete dönüştü. Şu an devlet olarak yaşadıkları birtakım sıkıntıların bu dönüşümdeki eksikliklerden kaynaklandığını düşünüyorum. Hâlâ belli noktalarda bir devletten ziyade bir örgüt gibi hareket etme temayüllerinden kaynaklandığını düşünüyorum. İnsan hakları ihlallerini de belki belli noktalarda bununla açıklamamız mümkün. Benzer şekilde haganah İsrail savunma güçlerine yani İsrail ordusuna dönüştü, içerisine Batı'nın bir kısmının terörist olarak kabul ettiği yapılar da aslında dâhil edildi, bir İsrail kuruldu. Meşhur İsrailli bir profesör -ben de ders alma fırsatını eriştim- Zeev Sternhell isimli hoca İsrail'in kuruluş mitleri isimli bir kitabı vardır bunun. Bu İsrail'in kuruluş mitleri kitabında Zeev Sternhell şöyle bir iddiada bulunur: “Tarihsel olarak Yahudi toplumunun ünlü olmadığı veya sahip olmadığı birtakım özellikler üzerinden İsrail Devleti kurulduğunda bu konulara muazzam yatırımlar yapıldı, bir manada eksikliklerini kapatma gayretine girdi.” diyor Yahudiler. Neyi kastediyor? Mesela, tarihsel olarak Yahudilerin yaşadıkları toplumda ön plana çıktıkları birtakım meslekleri vardır ticaret bunlardan bir tanesidir mesela. Sanatkârlardır, akademisyenlerdir, düşünce insanlarıdır ama mesela tarım alanında ön plana çıkmamışlardır hiçbir zaman yani tarım, ziraat, çiftçilik konularında ön plana çıkmamışlardır veya savaşçı karakterleriyle ön plana çıkmamışlardır yani “Siz tarih boyunca böyle çok ön plana çıkmış savaşçı, lider Yahudi görmezsiniz.” diyor. “İsrail devleti kurulduğunda biraz bu düşünceyle, bu zihnî arka planla daha önce eksik olduğu konulara ağırlık verdi hatta ağırlık verdiği bu konularda bazı meseleleri biraz ekstremlere götürdü.” tarzı bir iddiaya sahip. Ya, nedir? Ziraat konusunda İsrail'in çok iyi bir ülke olduğunu hepimiz biliyoruz, biyoteknoloji konusunda iyi bir ülke olduğunu biliyoruz. Ordu konusunda veya savunma teknolojileri konusunda da benzer bir durum söz konusu. “Açığı kapatmak için ekstra bir gayret sarf ederken kendilerini farklı ekstrem

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 8

noktalarda buldular.” tarzı bir yaklaşımı var. Ben Zeev Sternhell’in bu yaklaşımının İsrail’in mevcut durumunu anlamakta faydalı olduğunu düşünüyorum.

Histadruttan bahsettim, erken dönem göçlerden bahsettim İsrail’in kuruluşuna sebep olan. Bütün bu süreçte aslında sosyalist hatta komünist hareketlerin çok ön planda olduğunu görüyoruz ve biz 1960'lara kadar, 60'ların sonuna kadar İsrail'in sosyalist iktidarlar, solcu iktidarlar tarafından yönetildiğini görüyoruz. Aslında bunların hepsi yaşadıkları ülkede, geldikleri ülkede önde gelen sosyalist derneklerin temsilcileri. Dünya Siyonist Organizasyonu dediğimiz yapı da benzer şekilde büyük oranda bir sosyalist yapı olarak gelişiyor ve İsrail'in o ilk dönemlerinde sosyalizmin izlerini çok kuvvetli bir şekilde görüyoruz. Mesela bu dönemde toprak satın almalar, iskânlar, diğer Filistin topraklarındaki aktivitelerin finansmanı gibi konular büyük oranda Yahudi Ajansı denilen, “Jewish Agency” denilen bir yapının marifeti. Bunların topladığı parayla, destekle uluslararası “network” de sağlanıyor. İşte, o tarihî atıflardan bahsettim. “Yahudi Ajansı” dediğimiz yapı hâlâ bizim için geçerli, anlamamız gereken bir yapı çünkü hâlâ örneğin, işte, Amerika Birleşik Devletleri'nin de en son Trump döneminde desteklediği Batı Şeria'daki toprak ilhaklarıyla alakalı çalışan birincil organizasyon Yahudi Ajansı. Yani bunların ciddi bir finansman kaynağı var ve bunlar, toprak satın alıp bunların Yahudi yerleşimcilere iletilmesi konusunda bir çaba sarf ediyorlar yani o tarihsel toprağa yönelik çabalar hâlâ devam ediyor, hatta benzer organizasyonlar üzerinden devam ediyor; bunun da belki altını çizmek lazım.

Şimdi, İsrail, kurulduğundan neredeyse 1967'ye kadar içerisinde çok kuvvetli bir şekilde hissettiği bir kırılmalığa sahip yani her an Arap devletleri bize saldırır ve biz bu savaşı kaybedip kurduğumuz bu devletten olabiliriz

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 9

inancı içerisinde. Biraz 1967 kırılma noktası oluyor. Aslında İsrail'in hem kendi içerisinde hem uluslararası camiada rüşdünü ispat ettiği tarih 1967 savaşları oluyor. 1967 savaşlarında kesin bir galibiyet almalarıyla birlikte, aslında, mesela Amerika Birleşik Devletleri "Bizim Orta Doğu'daki müttefikimiz İsrail olmalı." diyor yani bir nevi rüşdünü ispat etmiş oluyor ama bu döneme kadar İsrail sürekli devam eden göçlerle biliniyor, göçlerin getirdiği artan işgalle biliniyor. Hepiniz görmüşsünüzdür o İsrail topraklarının genişleme haritalarını. Sayın Cumhurbaşkanımız da BM'de defaatle bu haritaları gösterdi. O tabloda yansıtılan genişleme, işgal süreci artan göçlerle ve İsrail'in Yahudi Ajansı üzerinden yürüttüğü iskân politikalarıyla doğrudan ilişkili.

Yine 1967'ye kadar bir diğer husus, göç, işgalle birlikte hayatta kalma dürtüsü, "survival" dürtüsü yani "Ben ne yapabilirim ki bu topraklarda kalıcı olabilirim?" dürtüsüyle hareket etmiş ve 1967'de artık kendine güveni gelen bir ülkeye dönüşmüş ve hatta 1967'yle birlikte yavaş yavaş Orta Doğu'da hatta kendini çevreleyen bölgelerde dominasyonunu kurmaya başlamış yani Mısır'ın, Suriye'nin, Ürdün'ün ve diğer Arap devletlerinin doğrudan hedef alamayacağı bir ülke olmaya doğru yavaş yavaş ilerlemiş.

Bakın, mesela Suriye ile İsrail arasında hâlâ bir barış anlaşması yok; işte, Mısır'la var, Ürdün'le var ama Suriye'yle hâlâ aktif bir barış anlaşması yok, ateşkesler söz konusu ama işte, 1970'lerden beri İsrail'in belki de en güvenli sınırı Suriye sınırı. Esed rejimi, sistematik olarak bu sınırı güven altına almak için elinden geleni yapıp en güvendiği taburları buraya sevk etmiş; orada 4'üncü Tümen vardı, yine, Mahir Esad'ın komutasında. Yani barış anlaşması yok ama Arap ülkelerinden doğrudan bir tehdit algılamıyor. İşte, Golan'ı ele geçirmesi üzerinden Şam'ın bütün hareketlenmelerine hâkim; tank oynasa Golan'daki, Hermon Dağı'ndaki radarlar vasıtasıyla Şam'daki

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 10

hareketlenmeleri takip edebiliyor. Burada devlet bazında bir tehdit algılamamakla birlikte devlet dışı aktörler üzerinden bir süredir tehdit algılamakta; işte, Hizbullah bunun en başta gelen örneği veya Suriye kriziyle birlikte Suriye sathına yayılan birtakım İran destekli milis güçler veya kendi içerisindeki, Filistin toprakları içerisindeki Hamas veya İslami Cihat tarzı örgütlerden kesbettiği tehdit algısı, örneğin Mısır'dan aldığı tehdit algısı Suriye devletinden aldığı tehdit algısından çok daha büyük bir şekilde karşımıza çıkmakta. 1967'den sonra, tabii ki o rüşdünü ispat ettikten sonra, yine, Arap-İsrail savaşları çok düşük şeylerle devam ediyor. 1973'te Yom Kippur'da mesela Araplar "Acaba başarabilir miyiz 67 sonrasındaki dönemde?" diye tekrar bir deniyor. Yom Kippur'da çok ciddi alan kazanıyorlar; işte, mesela Tel Aviv'e 5-10 kilometre kadar yakınlaşıyor Suriye Ordusu fakat nihai kertede, Yom Kippur savaşıyla birlikte Arap ordularını püskürttükten sonra aslında geleneksel anlamda Arap ülkelerinden kaynaklanan tehdit algısını da kendileri için temel anlamda bertaraf etmiş oluyorlar. Yom Kippur sonrasındaki dönemde İsrail kendine güvenen ve etrafını domine eden bir ülkeye büyük oranda dönüşüyor.

Yom Kippur'dan bugüne çok hızlı gelmek gerekirse 2 tane temel noktanın, belki, tarihî sürecin altını çizmek istiyorum. Birincisi, işte, 1990'ların başından itibaren Amerika'daki demokrat iktidarla birlikte 2 devletli çözümü sağlayacak birtakım barış girişimleri hayata sokulmaya çalışılıyor. Madrid Konferansı Oslo süreci başlıyor ve Arafat ile İzak Rabin'i bir araya getiren, el sıkıştıran Camp David süreçleri başlıyor ve burada 2 devletli çözüme gidecek ve nihai kertede bir Filistin devletinin kurulabileceği, temel meselelerin müzakereyle çözülebileceği bir süreç başlamış oluyor. Buna da İsrail içerisindeki destek yüzde 30'larda, yüzde 40'larda devam ediyor fakat malum, hepinizin bildiği üzere, bu Oslo sürecinin İsrail açısından mimarı olan

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 11

İzak Rabin radikal bir Yahudi tarafından öldürülüyor. O günden bugüne biz, Oslo sürecinin İsraililer için bir nevi, işte, taviz, ülke topraklarını satma, ülke güvenliğini hiçe sayma yönünde adım olarak lanse eden sağcı partilerin yükselişte olduğunu görüyoruz.

Hani, hatırlarsanız ilk kısımda dedim, sosyalist solcu bir tandansla kuruldu ve 60'lara, 70'lere kadar bu tandansla devam etti büyük ölçüde. İşçi partisi, kurucu parti uzun süre iktidarda kaldı ama ardından Likud iktidarları başlıyor yani sağcı iktidarlar başlıyor veya sağcılar iktidarın en büyük ortağı olmaya başlıyorlar, çok bariz bir şekilde o günden bugüne kadar güçlerini artırıyorlar. Geldiğimiz noktada da -biraz sonra sizlere bir tablo üzerinden açıklamaya çalışacağım- aslında büyük oranda sağcı partiler üzerinden şu an İsrail'de iktidarlar kurulabiliyor.

Şimdi, en büyük parti Likud Partisi, işte Netanyahu'nun liderliğini yaptığı ve sağ, merkez sağ olarak konumlandırabileceğimiz bir parti. İçerisinde zaman zaman çok daha radikal unsurları barındırsa da temel anlamıyla İsrail'deki merkez sağa isabet eden bir parti. An itibarıyla son seçimlerde 30 sandalye çıkardı 120 sandalyelik parlamentoda. Kendisinden bir sonraki partinin oyunun burada 17 olduğunu görüyorsunuz. Birazdan onun da nereye isabet ettiğini anlatacağım fakat bu haritada Likud sağcı bir parti. Yemina 7 alan sağcı bir parti. Burada "New-Hope-" dedikleri Yeni Umut Partisi sağcı bir parti. Yisrael Beyteinu, İsrail Evimiz sağcı bir parti. Kahol Lavan mavi beyaz koalisyonu sağcı bir parti. Yani dindar partileri aslında sağcı partilere yakın olarak saymamız gerekiyor çünkü geleneksel olarak koalisyonu sadece sağcı partilerle kurmuşlar.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Bir CHP'yi göndermeliyiz oraya.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Şimdi, uzun süredir devam eden bir sağcı

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 12

dominasyonu var İsrail'de ve sağcı partileri almadan koalisyon kurmak imkânsız. Şimdi, 120 sandalyeli bir parlamento var, 3,25 seçim barajı var. İlk kurulduğu dönemlerde bu baraj 1'di, yani barajı yüzde 1 olan bir ülkede kaç tane siyasi partinin Meclise girdiğini, kaç tane irili ufaklı güç grubunun kendini temsil etme fırsatı bulduğunu tahmin edebilirsiniz. Ardından böyle aşamalı olarak artırıldı, en son olarak 3,25 seçim barajında durdu ama bu bile İsrail siyasi sisteminin çok parçalı, çok bölünmüş olmasının en büyük sebepleri arasında yer alıyor. Çok sayıda parti giriyor, küçük partilerin koalisyon kurmada çok etkin olduğunu görüyoruz. Bu sebepten en ufak partiler bile koalisyonda çok önemli bakanlıklar alabiliyorlar. Mesela, şu an Netanyahu sonrasındaki dönemde Başbakanlık koltuğuna oturan Naftali Bennett Yamina Partisinin lideri, yani 7 sandalyeli bir partinin lideri Başbakan oldu. Kimden aldı bunu? 17 sandalyeli bir parti olan Yesh Atid'in lideri Yair Lapid'den aldı, yani 7 sandalyeli bile Başbakan olabiliyor mevcut İsrail sisteminde.

Şimdi, şöyle hızlıca ana partilerin üzerinden biraz geçeyim, biraz siyasi olarak nereye geldiklerini, ana konularda, Filistin meselesi başta olmak üzere nerede durduklarını anlatmaya çalışayım. Likud normal şartlar altında merkez sağ, sağ partilerin, İsrail siyasetinin dominant partisi. Erime yaşıyor ama yine de dominasyonunu koruyor çünkü Netanyahu çok başarılı bir siyasetçi, on iki küsur senedir Başbakanlık koltuğunda oturuyordu. Hem ittifaklar kurmayı biliyor hem de karşı cephenin ittifaklarını dağıtmayı çok iyi biliyor. Yani bir önceki seçimde mesela, işte yaklaşık 28, 29 sandalye kazanan Kahol Lavan'ı, mavi beyaz koalisyonunu aslında büyük oranda Netanyahu parçaladı ve bu seçimde 8 sandalye kazanmasına sebep oldu. Amerika'nın özellikle cumhuriyetçi kesimiyle çok ciddi ilişkiler içerisinde. İsrail'in en büyük medya patronlarıyla çok yakın ilişkiler içerisinde, Sheldon Adelson başta olmak

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 13

üzere. Amerika'nın en büyük İsrail lobileriyle çok ciddi ilişkiler içerisinde. Tabiri caizse İsrail siyasetinin müesses nizamı konumunda.

Kâğıt üzerinde iki devletli çözümü destekliyorlar, yani buna taraftarlar ama iki devletli çözüm, yani Filistin'in de kurulduğu bir çözümü destekliyorlar ama Filistin devletinin sınırlarının ne olması, hâkimiyetinin ne ölçüde olması gerektiği konusunda, işte Gazze'nin sürece ne kadar katılması konusunda diğerlerinden ayrılıyorlar, bu konularda hep menfi düşünceye sahipler.

Özellikle, işte 2000'lerin başındaki çatışmalardan sonra, hatta 90'ların sonundaki çatışmalardan sonra tamamen Hamas'ı dışlayıcı, Gazze'deki yönetimi dışlayıcı, onları Filistin tartışmalarının bir parçası olmaktan çıkarıcı adımlar atıyor ve büyük oranda İsrail siyasetini güvenlikleştirici çabaların başını Likud çekiyor.

İkinci parti Yesh Atid. Yesh Atid merkez içindeki bazı isimler dolayısıyla merkez sola çalan bir parti. Başında eski bir televizyoncu olan Yair Lapid var, yani bizim Cem Uzan'ı anımsatabilecek biri, böyle çok güzel konuşan, ekrana hâkim, oturduğu podyuma hâkim biri. Siyasi olarak aslında çok bir geçmişi yok, babası eski bir siyasetçi, eski bir bakan fakat kendisi daha sonradan, uzun süre ana haberler sunduktan sonra siyasete atıldı. Biraz merkezdeki boşluktan dolayı son seçimlerde oyunu yükseltti. Şu an içerideki en makul liderlerden biri olarak görülüyor Yair Lapid, özellikle dış camia tarafından.

Bir diğer parti, Kahol Lavan. Bu bir koalisyon, mavi beyaz koalisyonu. Başkanı eski savunma bakanı, Benny Gantz. Bu sağcı bir parti olmakla birlikte Netanyahu'dan -tabiri caizse- tiksinen, sağcılar içerisinde barındıran bir parti, yani kırmızı çizgimiz Netanyahu diyen sağcılar içerisinde barındıran bir parti. Aslında çizgi olarak Netanyahu'nun partisi Likud'dan çok büyük bir farkları yok fakat Netanyahu'yla girdikleri iktidar krizi, işte Netanyahu'nun

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 14

bunları ciddiye almaması dolayısıyla kenara geçip kendi partilerini kurmuş bir hareket olarak görebiliriz.

Yisrail Beiteinu yine bir sağcı parti. Bunların temel özelliği İsrail'e göç etmiş, eski Sovyet coğrafyasından göç etmiş göçmenlere hitap eden bir parti. Bunların ortak özelliği, olabildiğince sekülerlerdir, yani bir kısmı ateisttir, yani birçok araştırmacıya göre bir kısmı Yahudi bile değildir bunların. O Sovyet topraklarından İsrail'e göç etme konusunda birtakım böyle dalavereler yapıldı vaktizamanında, araya yedi nesil ileriden bir tane aileden Yahudi bulduklarında bile gitme imkânı buldular. Onun için böyle dinle ilişkileri çok kuvvetli olmayan bir parti bunlar. Bu sebepten ana gündemleri dinci partiler, dinci partilerden nefret ediyorlar, yani birazdan söyleyeceğim parti. Bunların en temel şeyi, dindarlar, İsrail'deki dindarlar da askere gitsin. En büyük parti platformları bu, yani en büyük kavgaları bu. "Dindarları biz devlet olarak beslemeyelim." Çünkü devlet bunlara, işte, dindarlar çalışmıyorlar, medreseye gidiyorlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hocam, dindarlar askere gitsin derken; yani açar mısınız bunu?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Tabii.

Şimdi, İsrail'de biliyorsunuz, kadın erkek ayırt etmeksizin herkes askere gitmek zorunda. Hatta iki veya üç senelik askerlik döneminden sonra da 40-45 yaşına kadar belli dönemlerde rezerv olarak askere gidiyorlar fakat dinî gruplar bundan muaflar, yani dinî gruplar İsrail'de askere gitmiyorlar, gitmek zorunda değiller.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Nasıl tanımlanıyor?

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 15

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Medreseler üzerinden tanımlanıyor. İsrail’de bunlar çok şeffaftır.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yasal alt yapısı var mı?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Yasal alt yapısı var, tamamen yasal alt yapısı var.

İşte, birtakım medreselerde okuyanlar, onun ailesindekiler askerî servis yapmıyorlar, askerî hizmet yapmıyorlar ve bunlar devletten birtakım yardım alıyorlar, öyle geçiniyorlar. Bunların çoğu çok kötü şartlarda yaşıyor aslında, yani hepsinin çok çocuğu oluyor, İsrail’in demografik yükünü bunlar kaldırıyor, hepsinin 7-8 çocuğu var, daha fazla çocuğu var belki. Böyle otuz, kırk, elli metrekairelik evlerde yaşıyorlar ve devletten aldığı paralarla büyük oranda geçiniyorlar. İsrail Beiteinu “Bunlar askere gitsin ve biz bunları desteklemek zorunda değiliz, bunlar devletin üzerinde bir kambur.” diyor ve daha önce de işte, Netanyahu’yla bu yönden anlaşamadıkları için koalisyondan koptular ve bir daha Netanyahu’nun kurduğu hiçbir koalisyona dâhil olmadılar. İşçi Partisi “Labor” diye burada listelenen parti İsrail’in kurucu partisi yani eskinin müesses nizamı ama aşamalı olarak uzun seneler boyunca aşındı. Bu 7, son yıllarda aldığı en büyük oy oranı veya sandalye oranı sayısı. Çok böyle 2-3’e düştüler, parçalanmalar oldu çünkü büyük oranda platformunu ve varoluş amacını kaybetti işçi partisi. Yeni bir kadın liderle birlikte bu partinin yükselişe geçtiğini görüyoruz. Merav Michaeli diye yeni bir Genel Başkanla birlikte daha böyle liberal söylemler geliştirdiğini ve İsrail içerisindeki liberal seçmene hitap ettiğini görüyoruz. Bunlar mesela, 2 devletli çözüme, Filistin meselesinin sulhla çözümüne en fazla destek veren partiler arasında yer alıyor.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 16

İsrail Beiteinu, bir önce bahsettiğim parti, yani 2 devletli çözüm olsun ama “Biz bizim için önemli olan hiçbir toprak parçasını Filistinlilere bırakmayalım.” diyor, temel yaklaşımı bu. Burada şu Arap partilerini ve dinî partileri hızlı geçmiyorum birazdan bahsedeceğim, sağcı partilerden ilerlemek istiyorum. Şu an Başbakan koltuğunda oturan Naftali Benet'in partisi Yamina İsrail siyasetindeki en İsrail siyasetindeki en sağcı partilerden bir tanesi. Büyük oranda İsrail'deki bu yerleşimcilerin oyları üzerine kurulu bir parti. Başkan yani şu anki Başbakan Naftali Benet İsrail'deki temel yerleşimci organizasyonların senelerce başkanlığını yapmış birisi. Yerleşimciler dediğimiz zaman da aklımıza işte Filistinlerin zeytin ağaçlarını yakan, evlerine saldıran, camilere saldıran İsrail içerisindeki en radikal gruplar akla gelsin. Bunların bir çatı organizasyonu vardı Yeşa Konseyi diye, bu Yeşa Konseyi'nin Başkanlığını yapmış birisi Naftali Benet. Aslen yani ailesi Amerikalı, Amerika'da San Francisco da doğup büyümüş. Oldukça zengin birisi. Sonradan işte siyasete girdi, uzun süre Netanyahu'nun yanında yer aldı fakat Netanyahu'yla yaşadığı ego çatışmaları dolayısıyla ondan koptu ve kendi partisini kurdu. Netanyahu eleştirisi üzerinden sağcı birtakım seçmeni etrafında toplamayı başardı ve 7 sandalyeye erişti. Şimdi burada bir de şunu söyleyeyim, şu Relicious Zionism dediğimiz dinî siyonizm partisi İsrail siyasetinin en radikal, en “fundamentalist” suça en meyilli partisi konumunda. İçerisinde yani birçok batı ülkesi tarafından kabul edilen terörist unsurları barındıran bir parti. Ben-Gvir diye birisi var, bu Kahane çizgisi vardır, İsrail'de aşırıcılığı sebebiyle kapatılan ilk ve tek parti. Ondan sonra geçen kişi şu an bu dinî siyonizm partisinden İsrail meclisine tekrar girdi. Bunlar tamamen işte etnik temizlik, tarihî Filistin topraklarının tamamen İsrailliler tarafından yönetilmesi, Filistinlilerin Mısır'a, Ürdün'e sürülmesi, mevcut bütün mal varlıklarına el konulması gibi en ekstrem gündemlere sahip insan grubu

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 17

bunlar. Şimdi, eğer Likud yani Netanyahu bir iktidar kurabilseydi çok kilit bir noktaya geleceklerdi fakat bunlar şu an koalisyon dışına atılmış durumdalar.

BAŞKA HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ama İsrail’de hâkim siyaset dış dünyadan böyle gözüküyor işte.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Evet, sesleri çok çıkıyor bunların, çok saldırganlar, çok görünürler yani görünür olabiliyorlar ama koalisyonda yer alamadılar, bu son kurulan koalisyonda yer alamadılar. İsrail içerisinde de aslında çok -tabiri caizse- tiksnilen bir grup. Yani, İsrail bir taraftan müesses nizam eliyle Filistinlilere yönelik politikalarını, işte işgal politikalarını vesaire devam ettiriyor. Bunu bir şekilde satabiliyorlar mesela uluslararası camiada belli noktalarda ama işin içerisine bunlar girdiği zaman bunu satamıyorlar çünkü bunlar herkes tarafından kabul edilen “fundementalist” radikal gruplar.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Pazarlama yapamıyorlar.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Bunun pazarlaması yapılmıyor, yapılamıyor çünkü “fundamentalist”ler her ne tarafından bakarsanız bakın “fundamentalist”ler.

Şimdi, İsrail siyasetinde diğer birçok ülkede olmayan 2 tane orijinal parti var. Bunların birisi Şas, birisi de Birleşik Tevrat Yahudiliği; birisi 9, birisi 7 alıyor. Bunlar dinî partiler, tamamıyla bütün iç otoritesi dinî grupların elinde olan partiler. İkisinin tek farkı, Şas’ın Sefarad Yahudileri üzerine kurulmuş olması yani işte zamanında İspanya'dan göç eden Yahudilerin yönetiminde olması, İsrail'de bu ayırım kuvvetlidir. Diğerinin de Aşkenaz yani büyük oranda Doğu Avrupa kökenli Yahudiler tarafından yönetilmesi ama doğrudan dinî otoriteler tarafından bütün şekillendirmesi yapılır. İşte, parti kadroları belirlenir, bazen dinî otorite partinin başkanı olur ve bunlar dinî partilerdir.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 18

Sadece dinî de demeyeyim, şimdi, en başta dedim ya İsrail'de dinde bir spektrum konusudur, palettteki renkler gibi. Bunlar Ultraortodoks Yahudilerdir, ıstılahtaki karşılığı bu. “Haredi” dediğimiz Ultraortodoks Yahudilerdir bunlar. O gördüğünüz işte siyah fötr şapkalı, beyaz gömlekli, siyah takım elbise giyen bu temel gruplardan bir tanesi ama bununla birlikte örneğin, parlak cübbelerle dolaşan, keçi tüyünden yapılan böyle büyük takkelerle dolaşan insanlar İsrail'deki Ultraortodoks dindar kesimdir. Bunların an itibarıyla 16 tane sandalyesi vardır, Aşkenaz ve Sefarad olmak üzere. Gündemleri çok dardır. Bunlar sosyal güvenlik bakanlığını almak isterler çünkü sosyal güvenlik bakanlığı üzerinden bunlara tahsis edilen ücreti arttırmaya çalışırlar. İşsizlik ücretini arttırmak isterler. Her zaman millî eğitime göz dikmişlerdir, millî eğitimi daha çok Yahudileştirmek, dinîleştirmek için. Çoğu zaman alamazlar yani ona erişimleri çok kolay olmaz. Bunun dışında birtakım işte barındırma bakanlığı tarzı bakanlıklara göz dikerler her zaman çünkü hepsi devletin verdiği evlerde yaşamak durumundadırlar. Bu sebepten kendi imkânlarını genişletmek için faydalı olabilecek bakanlıklardadır, gündemleri oldukça dardır.

Bunlarla birlikte spektrumun en solunda yer alan Meretz İsrail siyasetindeki gerçek solcu partidir. Yani bunlar aslında oturup konuştuğumuzda İsrail-Filistin meselesinde averaj bir Türk'le, ortalama bir Türk'le en fazla anlaşabilecek partidir Meretz. Yani İsrail-Filistin meselesi konusunda 2 devletli çözümü desteklerler, işte birtakım toprak değişimleriyle Filistin devletinin kurulmasını desteklerler, nihai çözüm konularını yani Kudüs gibi, geri dönüş hakkı gibi konularda müzakereye açıklardır. Bu İsrail siyasetinin en solcu partisidir. Maalesef uzun yıllardır en marjinalize edilen kesim de bunlardır yani sesleri çok çıkmaz, görünürlükleri çok yoktur.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 19

Genelde bir merkez sağ veya sol iktidar kurulursa bunlar bir taraftan buna dahil olmaya çalışırlar, sesleri çok çıkmaz bunların.

Biliyorsunuz, İsrail parlamentosunda bir de Arap blok vardır yani Filistinli Arapların içerisinde yer aldığı blok vardır. Bunlar da tek bir parti değildir, hep listeler halinde girerler ve bu listeler içerisinde çok farklı siyasi görüşlere sahip Filistinliler yer alır. Yani içerisinde komünist partiler de vardır, İslami partiler de vardır, işte ne bileyim İsrail'le müzakerelere daha açık partilerde vardır, daha kapalı partilerde vardır. Bunlardan “Joint List” dediğimiz yani birleşik liste dediğim gibi komünist, sosyalist daha çok Filistin Kurtuluş Örgütü tandanslı partilerin yer aldığı bir listedir. Birleşik Arap listesi ise içerisinde daha çok İslami unsurları barındıran bir partidir, Yani ben şöyle derim hep: Eğer bu insanlar Ramallah'ta veya Betlehem'de değil de Gazze'de doğsalardı büyük ihtimalle Hamasçı olurlardı ama işte, İsrail'in doğrudan yönetimi altında olan topraklarda doğup İsrail vatandaşı oldukları için bu partinin taraftarı oldular yani Araplar da aralarında oldukça bölünmüş durumdadır, kendi aralarında anlaşamazlar, tek bir liste hâlinde seçimlere giremezler maalesef.

Şimdi, hem düşük seçim barajı hem İsrail siyasetindeki bu çeşitlilik sebebiyle İsrail siyasetinde her zaman koalisyonlar olur yani koalisyonun kurulmadığı bir iktidar mümkün değil İsrail siyasetinde. An itibarıyla 8 tane parti İsrail'de iktidarda veya koalisyonu kurmuş durumda ve bu partiler aslında normal şartlar altında bir araya gelmesi mümkün olmayan partiler yani siyasi platformları birbirinden oldukça kopuk, siyasi gündemleri birbirlerinden oldukça kopuk partiler. Bunları bu son seçimlerde bir araya getiren tek bir ortak nokta vardı; o da Netanyahu düşmanlığı.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) - Netanyahu karşıtlığı.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 20

DR. UFUK ULUTAŞ – Netanyahu karşıtlığı üzerinden bir araya geldiler. Bu şekilde de, bu grafikte de aslında biraz bunu anlatmaya çalışmış. Netanyahu karşıtı bloğun 56-57 tane sandalyesi vardı, Netanyahu bloğunun 52 sandalyesi vardı, “Her iki partiyle de koalisyonla da iş yaparım.” diyen 11 tane sandalye vardı iki partiden gelmekte; bunların birisi Arap partisi... Bakın, İslami olan Arap partisi ne diyordu? “Ben Netanyahu'yla da koalisyon kurabilirim.” Diğeri de: “Yeter ki bana Araplar için bir iki önemli konu var, bunlar konusunda bana bir alan açın.” Bir diğeri de şu an Başbakan olan Naftali Benet'in partisi; o da “Beni kim başbakan yaparsa ben o koalisyona yaklaşıyorum.” modundaydı. Netanyahu'yla anlaşamadılar, Netanyahu karşıtı blok 7 sandalyesine rağmen başbakan olmasının, iki senelik başbakan olmasının bir rotasyonu olacak. İki sene sonra normal şartlar altında 17 sandalyelik Yeş Atid'in lideri Yair Lapid'e bırakacak başbakanlık koltuğunu, her şey normal giderse çünkü kağıt üzerinde Netanyahu'nun bırakması gerekiyordu. Netanyahu da Kahol Lavan'ın lideri Beni Gantz'la bir rotasyon anlaşması imzaladı; iki sene Netanyahu yapacaktı, iki sene Gantz yapacaktı ama Netanyahu bırakmayı reddetti, seçimlere götürdü ülkeyi. Benzer bir durum söz konusu; iki sene sonra bırakır mı, bırakmaz mı Naftali Benet, bizi yani İsrail'i nereye sürükler göreceğiz ama şu var: -bu benim değerlendirmem- 7 sandalyeyle başbakan olması her denklemde çok mümkün olmayabilir. Bundan ben Naftali Benet'in bütün aşırı sağcı tandansına, politik geçmişine rağmen birtakım tavizlere de açık olmak zorunda olduğunu düşünüyorum çünkü 7 sandalyelik başbakanlık koltuğuna oturdu, biraz da böyle Netanyahu hayranlığı söz konusu, Netanyahu gibi olmaya çalışıyor yani bu koltukta en az bir on on iki sene ben de otursam gayreti içerisinde. Bu açıdan sandalyesini koruyabilmek için siyasi platformundan birtakım tavizler vermeye hazır olabileceğini düşünüyorum ki son, işte, birkaç haftadır

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 21

Knesset'ten geçen, İsrail Parlamentosundan geçen yapılan tartışmalar biraz bize bunu gösteriyor. Yani bir siyasi platform var çok rijit ama Naftali Benet belli konularda taviz vermek zorunda hissedecek kendisini çünkü kendisiyle hiçbir şekilde yan yana oturamayacak bir sürü parti var bu koalisyon içerisinde. Az önce bahsettim, mesela, Meretz'le yani en solcu parti ile Yamina'nın, Naftali Benet'in partisinin yüzde 95 oranında belki çok zıt partiler olduğunu düşünüyorum yani en temel meselelerde bile anlaşmakta gerçek manada zorluk çekeceklerdir.

Bir iki noktanın belki burada altını çizmek gerekiyor, en başta söylediklerimle de ilişkili. Şimdi, İsrail içerisindeki bu iki devletli çözüm tartışmalarının en büyük arka planı şu: Biz hep o lanse edildiği şeklinde "Orta Doğu'daki tek demokrasidir." tarzı bir şeyi vardır, pazarlaması vardır İsrail'in kendi siyasi sisteminin. Bu, İsrail vatandaşı İsrailli Yahudiler için büyük oranda geçerlidir yani ülke içerisinde bir demokrasi var işleyen ama aynı ülkenin vatandaşı İsrail vatandaşı Araplar için çok daha farklı uygulamalar var. Yani, mesela, çok basit bir örnek, -siz sorduğunuz için söylüyorum- Arap vatandaşlar yani etnik olarak Arap olan vatandaşlar askerlik yapmıyorlar, yapmak durumunda değiller veya yaptırılmıyorlar, öyle söyleyeyim. Yani temel vatandaşlık görevlilerinden bir tanesinde Araplar için bir istisna koyulmuş, muhtemelen güvenlik sebepleriyle istisna koyulmuş. Yine, işte, satın almalarda, birtakım diğer haklarda ciddi sıkıntılar Arapların karşısına çıkabiliyor ama Yahudi olan İsrail vatandaşları için büyük oranda demokrasinin işlediği bir sistemden bahsedebiliriz, benim değerlendirmem bu yönde olur.

İki devletli çözüm konusunda yani Filistin devleti kurulması konusunda destek verenlerin de farklı saikleri var, farklı arka planları var; bunların içerisinde tamamen insani sebeplerden, uluslararası hukuk kaynaklı

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 22

sebeplerden dolayı buna destek verenler olduğu gibi, -her ne kadar sayılan çok az olsa da- İsrail'in Yahudi kimliğinin korunması gerekliliği üzerinden Filistinlilerin bir devlet kurması gerektiğini düşünenler büyük çoğunlukta. Yani şunu temelde iddia ediyorlar: Biz Filistinlilere bir devlet kurmazsak demografik açıdan uzun bir süre sonra İsrail bir Yahudi devleti olma özelliğini kaybedecek çünkü demografik açıdan baktığımızda Filistinlilerin doğum oranları çok yüksek, nüfusları İsraillilere göre daha fazla artıyor yani bir noktadan sonra hiç böyle önemsenmesi mutlak olan, büyük bir çoğunluğa erişme ihtimalleri var. “Bu sebepten, uzun vadede, biz Filistinlilere bir devlet kurdurup onları kenara koymazsak bu ülkede belki Müslüman azınlık veya Arap azınlık çoğunluk olacak ve bu bize legal birçok sorun karşımıza çıkaracak.” diyorlar. Bu sebepten kurulması gerektiğini düşünüyorlar, belki İsrail'deki en majör, en genel kabul gören ve Filistin meselesine yaklaşım budur. Tabii, spektrumun en sağ tarafında “Bu topraklar bizim, bunları kimseye vermememiz gerekir, işte, onlar zaten Ürdün'den, Mısır'dan gelmiş Araplardır, oraya gitsin.” diyenler de var, az önce bahsettiğim birtakım partilerin görüşleri de bu yönde.

Bu sebepten Yahudi kimliğinin korunması iki devletli çözüm için hâlâ en önemli saiklerden bir tanesi olmaya devam ediyor. İsrail'in en büyük ikilemi bir güvenlik demokrasi ikilemi yani güvenliği sağlamak için İsrail'in başvurduğu uygulamalar hem içeride, işte, kağıt üzerinde olan demokrasiyi zedeliyor hem de uluslararası hukuk açısından İsrail'in karşısında çok ciddi sorunlar getiriyor. Bu sebepten bu güvenlik demokrasi dengesinin korunması gerektiğini düşünen bir kitle olduğu gibi, -küçük bir kitle- İsrail'in güvenliğini her şeyin merkezine koyan, İsrail'in güvenliğinin uluslararası hukuktan da daha önemli olduğunu savunan bir kitle de var; bunlardan az önce bahsettim.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 23

Burada, belki son olarak altını çizmemiz gereken konu şu: Şimdi, Filistinlilere yönelik birtakım ayrımcı uygulamalar, birtakım dışlayıcı uygulamalar, insan hakları ihlalleri, işte, barınma hakları üzerinden, iskân hakları üzerinden, tapular üzerinden -bu son Şeyh Cerrah meselesinde olduğu gibi- birtakım ihlaller var ve İsrail tarafında -yine, siz belirttiniz- İsrail içerisinde de birtakım STK'lar bu konuda aktif çalışmalar yürütüyor. B'Tselem bunlardan sadece bir tanesi veya en ön plana geleni, işte, Peace Now gibi, Şalom Aleichem gibi gruplar da var; bunlar daha çok İsrail siyasetinde işte, bu Meretz çizgisine, sol çizgiye rastgelen gruplar ve genel manada İsrail içerisinde marjinal olarak kabul ediliyor yani genel olarak işte, onların ortaya koydukları gerçeklikler, iddialar İsrail kamuoyunda büyük karşılık bulmuyor. İşte, sol marjinal gruplar ülkeyi satmaya hazır marjinal gruplar olarak lanse ediliyorlar. Bu sebepten çok fazla hareket alanları bu grupların yok fakat şunun altını çizerek bitireyim yaşadığımız bu hak ihlallerinin, belli noktalarda yaşanan aşırılıkları, Filistinlilere yönelik uygulanan ayrımcılığın hepsinin kökeninde devletin kuruluş sürecinde yer alan birtakım siyasi psikolojik alt yapının çok etkin olduğunu düşünüyorum. İsrail'in hâlâ bir kısmında irrasyonel boyutlara ulaşan bir hayatta kalma dürtüsünün güçlü olduğunu görüyorum yani İran'ın nükleer çalışmalarının nihai kerte de İsrail'in yok oluşuna sebep olacak bir tehdit oluşturduğu düşüncesinden Orta Doğu'da çok daha agresif politikalara girebilen bir İsrail'i ürettiğini bunun da o kuruluş dönemindeki psikolojiyle paralellikler taşıdığını düşünüyorum. Şeyi çok sık görürsünüz mesela nükleer meseleler konuşulduğunda never again tarzı bir slogan vardır bir daha asla. Bir daha asla da holokost'a atıf yapan bir yaklaşım yani siz bizi toplu bir şekilde bir kere katlettiniz -holokost döneminde- bir daha bunun olmasına hiçbir şekilde müsaade edemeyiz yaklaşımı; yine İsrail içerisinde en kuvvetli yaklaşımlardan ve siyasi meselelere dayanak teşkil eden en büyük psikolojik

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 24

yaklaşımlardan bir tanesi, bunun da anlaşılmasının önemli olduğunu düşünüyorum bu şey meselesi kendini kurtarma ayakta kalma, hayatta kalma meselesinin oldukça güçlü olduğunu düşünüyorum. İsrail bir dönüşüm içerisinde, jenerasyonlar müesses nizamı da sorgulatan birtakım değişikliklere sebep olabiliyor mesela uzun süren Netanyahu iktidarından sonra şu an kurulan koalisyonun hayatta kalabilmesi için yeni yaklaşımlar getirme zorunluluğu var. Bunun da İsrail iç siyasetinde birtakım değişikliklere sebep olabileceğini düşünüyorum ama bununla birlikte -yine en başta altını çizdiğim konuya referans vererek bitireyim- İsrail saf bir Orta Doğu devleti değil, onu Orta Doğu devleti veya tekil bir devlet olarak analiz etmeyi bırakıp, İsrail dediğimiz zaman aynı zamanda örneğin Amerika Birleşik Devletleri'ndeki birtakım gruplardan bahsettiğimiz gerçeğinden hareket edersek aslında İsrail'deki ayrımcılıktan bahsedebiliriz, İsrail içerisinde Filistinlilere yönelik yapılan insan hakları ihlalleri konusunda daha aktif adımlar atabiliriz biz en son İsrailli yetkililer daha doğrusu dünya Yahudilerini segmentlere ayırdıklarından bahsettiler. Bunlardan bir tanesi İsrail'de yaşayan Yahudiler, bir tanesi Amerikan Yahudileri, Avrupa Yahudilerini ayırıyorlar çünkü Avrupa Yahudileriyle Amerikan Yahudilerinin farklı gerçekliklere sahip olduğunu düşünüyorlar. Bütün bunların yaklaşımlarının farklı olduğunu düşünüyorlar ama çok kritik noktalarda çok ciddi bir senkronizasyon şeklinde hareket etme kabiliyetleri var. Bu sebepten İsrail olgusunu Orta Doğu'dan çıkarıp biraz daha küresel bir olgu olarak, içerisinde Avrupa'daki etkin organizasyonların, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki etkin organizasyonlarının da dâhil olduğu bir organizasyon olarak değerlendirmekte onların da psikolojilerini anlayıp, analizlerimize eklemekte fayda vardır diye düşünüyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 25

Ben müsaadenizle burada durayım, varsa sormak istedikleriniz memnuniyetle yanıtlamaya çalışayım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hocam, çok teşekkür ediyoruz.

Gerçekten bizim için de yeni ve taze bilgiler oldu bunlar. Benim gördüğüm şu yani sadece partiler bazında bir koalisyon ya da bir siyasi gruplaşma yok bu sanki toplumsal bir yansıma partilere. Yani toplumun bir kesimi sosyal güvenliğe önem veriyor onun için bir parti kurulmuş, bir kesimi başka bir konuya önem veriyor birilerinin askere dindar denilen kesimin askere alınması için onun için bir parti kurulmuş yani sosyolojik olarak toplumsal katmanların ürettiği kendi partileri var herhâlde.

DR UFUK ULUTAŞ - İlginç bir örnek diye lafınızı balla kesip söyleyeyim Ale Yarok diye bir parti vardı yeşil yaprak partisi bildiğiniz mariano partisi, tek gündemi mariano içiminin yasallaştırılması olan bir partiydi mesela.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani toplumsal grupların hepsi kendi partisini üretmiş gibi gözüküyor her ne kadar siz burada belirleyici bir eksen de var tabii Netanyahu karşıtlığı sanki biraz var ama... Tabii tüm bunlardan sonra, tüm bu anlattıklarınızdan sonra, bu kadar çeşitli siyasi yapılanmadan sonra beri bir görünüm var yalnız. Şimdi, birçok parti çift devletli, iki devletli bir yapıyı benimsiyor ama gerçekten benimsiyor mu? Benim bu konuda kafamda soru işaretleri var çünkü gördüğümüz şey şu ki hem 1947'deki Birleşmiş Milletler Planı ondan sonra 67 savaşları hatta ve hatta Oslo barış sürecinin ürettiği gerçeklikler var. Mesela Oslo barış sürecinden sonra özellikle Batı Şeria'daki İsrail yerleşiminin oradaki askerî olarak büyük bir bölümü Batı Şeria'da kendi içinde 3'e bölünüyor orada. Tamamen Filistinlilere bırakılmış olanlar var, Filistinlilerle birlikte yönetilen yer var bir de tamamen İsrail'e bırakılmış olanlar var ve yerleşim devam

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 26

ediyor. Tüm bunlardan sonra baktığımız zaman iki devletli çözümü öngören bu partilerin de arkada görünmeyen bir şekilde sanki bunu benimsemedikleri gibi bir algı da var ya bizde bu algı var çünkü bunun tarihi ve dinî bir arka planı olduğu için böyle söylüyorum.

Son kertede şunu söyleyeceğim, tabii siz burada İsrail iç siyasetine ilişkin bir değerlendirme yaptınız, gelecekte yani 50 yıl sonra ne görüyorsunuz? Şimdi, geldiğimiz nokta 70 yıl sonra durum bu yani o haritayı Sayın Cumhurbaşkanı, Birleşik Milletlerde geldiğimiz durum bu siz 50 yıl sonra ne görüyorsunuz Hocam?

DR UFUK ULUTAŞ – Şimdi, iki devletli çözüm sloganı diyelim, sloganı diyelim maalesef belki 90'ların başında bir anlam ifade ediyordu birçok kişinin zihninde ama şu an bir slogana dönüşmüş olan iki devletli çözüm, gittikçe anlamını yitirdi. Yani iki devletli çözüm olur ama mesela Filistin devleti temel hâkimiyet unsurlarına sahip olur mu, olmaz mı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sınır bütünlüğü olmaz.

DR UFUK ULUTAŞ – Hava hâkimiyeti olmaz, ordu kuramaz...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – O da devlet olmaz zaten.

DR UFUK ULUTAŞ – ... güvenliğini kendisi sağlayamaz, vergilerini kendisi toplayamaz yani ama devlet midir, devlettir kağıt üstünde.

Ben 90'lardan bugüne kadar iki devletli çözüm kavramının içinin fiili olarak boşaltıldığını düşünüyorum yani normal şartlar altında Oslo'da varılan mutabakata göre Filistinlilere bırakılacak topraklarda yerleşimler kurulmaya devam ediyor. İsrail kendi ifadesiyle gerçekliklerini sahaya yerleştiriyor ve 2'nci bir müzakere noktasına geldiğimizde bunlar gerçeklik diyor, bunlar artık değişmez, büyük bloklar oluşuyor zamanında “maladium” diye bir blok vardı

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 27

şu an “maladium” tartışma konusu bile değil o yapılacak anlaşmayla doğrudan İsrail'e bağlanacak veya tırnak içerisinde asrın anlaşması tartışmalarında da gördüğümüz gibi tamam Kudüs'te kurun, Başkentiniz sizin de Kudüs olsun. diyor ama neresi olsun? Teşbih de hata olmaz Ankara ama Şereflikoçhisar'da kurun siz diyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tarihi bir alanları...

DR UFUK ULUTAŞ – Orada değil, burası bizim buranın hâkimiyeti tartışılmaz diyor siz de Şereflikoçhisar il olarak Ankara mı? Ankara tamam. Ebu Dis mesela planlardan bir tanesi o idi, orada bir Filistin merkezî kurulması sürekli içi boşalıyor, sürekli içi boşalıyor bu nereye gider? Filistinliler kendi aralarında tekil, aynı amaca hizmet eden bir platform kurmadığı müddetçe daha kötüye gidecek, kurabilirler mi? Zor, çok zor maalesef çok zor. Yani kendi pozisyonlarını sürekli aşındırıyorlar kendi aralarındaki anlaşmazlıklar dolayısıyla bu sebeple İsrail'in karşısında tek bir platform oluşturamıyorlar. Doğal olarak İsrail'de bu farklılıkları etkin bir şekilde kullanıyor. Bunun karşısında, İsrail bölgesel olarak birtakım atılımlarda bulunuyor Amerika'dan da aldığı büyük destekle etrafındaki Arap ülkelerle barışma yönünde ilerliyor. Filistinlilerin yaşam alanları gittikçe kısıtlanıyor ve ekonomik olarak aslında ciddi bir çöküş yaşıyorlar koyulan kısıtlamalardan dolayı. Ben, uzun vadede Oslo Anlaşması'nda öngörülen çerçevede bir iki devletli çözüm planının hayata geçirilmesini neredeyse imkânsız olarak görüyorum. Birtakım “ad hoc” geçici çözümlerle Filistinlilerin yerel olarak kendilerini idame edeceği yapay kurumlar üzerinden yapılar oluşturulup ne sorumluluğunu alacaklar Filistinlilerin -yani orada bir sorumluk da var aynı zaman da- ne de Filistinlilerin tam anlamıyla kendi sorumluluklarını alacakları bir yapının oluşmasına izin verecekler. Bu biraz güç meselesi, şu an güç temerküzü

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 28

tamamıyla İsrail'in elinde gözüküyor bu denklemde yani İsrail-Filistin denkleminde.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani fiilî olarak da zaten şu anda, baktığınız zaman, bir Filistin köyü yanında bir yerleşim yeri var, İsrail yerleşim yeri. Filistin köyüne gitmek için 200 kilometre öbür taraftan dolaşacaksınız çünkü o İsrailli yerleşimcinin gittiği yere siz giremezsiniz, o yoldan siz geçemezsiniz çünkü orada askerî barikatlar var, güvenlik noktaları var. Ya, böyle de bir durum var. Gerçekten böyle, nasıl anlatmak lazım, nasıl tarif etmek lazım bu yapıyı, çok zor ve güç bir konu.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – İsrail'in bölgesel angajmanını artırması gerekiyor normalleşebilmesi için. Şimdi “normalleşme” de işi boşaltılan bir ifade aslında yani çok sihirli bir kelime gibi duruyor ama “normalleşme” çok içi boşaltılan bir ifade. Gerçek manada normalleşebilmek için gerçek angajmanların kurulması lazım ve bölgenin gerçek aktörleriyle angajmanların kurulması lazım. Ben, mesela söz konusu Türkiye olduğunda İsrail'de atılan bütün barış girişimlerde, Filistinlilerin haklarını güvence altına alan bütün girişimlerde Türkiye'nin çok aktif bir destek verdiğini görüyorum mesela 2005 bunlardan bir tanesi, Gazze'den çekildiklerinde en büyük desteği o dönemde Türkiye'den gördüler yani bunu olumlu bir adım olarak kabul ettik biz ve ona göre muamele ettik. Oslo Barış Anlaşması mesela, 1990, Türkiye İsrail'i ilk tanıyan Müslüman devlet ama 1990'lara kadar büyükelçi atamıyor. Oslo barış süreciyle birlikte ilk büyükelçi seviyesinde diplomat gönderiyoruz biz İsrail'e. İsrail, bu tür gerçek aktörlerle, bölgesel gerçek aktörlerle, suni aktörlerle değil gerçek aktörlerle angajmanını artırdıkça Filistin meselesinin çözümü bir nebze kolaylaşıyor ama birtakım yapaylıklar üzerinden ittifaklar kurup Orta Doğu'daki güç temerküzünün merkezine kendisini yerleştirmeye gayret ettikçe

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 29

bence hem kendi güvenliğinin altını oyuyor hem de Filistin meselesini çözülmez bir hâle getiriyor. Bu sebepten, biz kalıcı uygulanabilir bir çözüm istiyorsak İsrail'in bölgesel angajmanını gerçek aktörlerle, Türkiye gibi gerçek aktörlerle artırması gerektiğinin altını çizmeliyiz, İsrail'in bunu anlaması gerekiyor bence.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ederim Hocam.

Buyurun Ahmet Salih Bey.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum. Elimde olmayan nedenlerden dolayı geç kaldığım için de özür diliyorum.

Tabii, konuşmanın başını kaçırdım ama siyasi partileri anlatırken en son bir cümle söylediniz, bence bütün özet oradaydı. Yani bu kadar siyasi parti var, Mecliste temsil ediliyor, yüzde 1 barajı var ama ülke hâlen çok güçlü bir şekilde bölgede kendini hissettiriyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – 3,25 şu anda.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – İşte, oradaki kritik cümle: “Bir daha asla.”

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Motivasyon.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Yani birçok farklı siyasi görüş var ama ülkenin birliği ve beraberliği olduğu zaman “Bir daha asla yenilmeyeceğiz, asla bir daha soykırıma uğramayacağız.” Bu birliktelik aslında onları ayakta tutan ve maalesef İslam ülkeleri içerisinde de aynı hastalık var, Filistinlilerde de aynı hastalık var. Yani bütün farklılıklarımıza rağmen gelecekle ilgili var olma yolunda bir olamıyoruz. Bu hastalık maalesef var tüm İslam ülkelerinde. Benim sormak istediğim, merak ettiğim şeydi: Şimdi, tabii, bunlar bir soykırıma uğramışlar, dünyanın birçok bölgesinden toplanmışlar ve orada bir devlet kurmuşlar. Bunları bir arada tutan, Filistinlilere ve Müslümanlara karşı böyle anti İslamizm noktasına çeviren sebep nedir, böyle bir araştırma

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 30

yapılmış mıdır? Yani niçin korkuyorlar Müslümanlardan veya Filistinlilerden? Böyle bir araştırma var mıdır, bilginiz var mıdır onu sormak istedim.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Ben işin açıkçası bunun böyle lineer bir cevabının olduğunu düşünmüyorum, şunu kastediyorum: İsrail’de herkes Müslümanlardan korkuyor, nefret ediyor, İslamofobi tarzı bir düşüncenin doğru olmadığını düşünüyorum ben şahsen kendi gözlemlerime dayanarak. Çok fraksiyonlu bir ülke fakat mesela çok basit bir örnek buna: Filistinliler dediğimiz zaman sadece Müslümanlardan bahsetmiyoruz biliyorsunuz, içerisinde önemli bir Hristiyan grup var. Bahsettiğimiz topraklar Hazreti İsa’nın doğduğu topraklar yani Hristiyanlığın en önemli kutsal mekânlarının yer aldığı topraklar ve dünyada Hristiyanlar ve Müslümanların bir arada, işte, ortak bir gaye üzerine çalıştığı en bariz yerlerden bir tanesi aslında Filistin toprakları.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Hristiyanlar hiçbir tarafında yoklar, kendilerini göstermiyorlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Var, biraz var.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Aslında varlar. FKÖ’nün içerisinde çok kuvvetli bir Hristiyan yapısı var.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Esas mesele, hedef o yani toprak edinme... Zaten İsrail’inki korku değil, artık korkmuyor işgal etmeye başladı.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Yani dominasyon dönemine geçti. Burada asıl tehdit algılarında şu an elde tuttıkları toprakları bırakma zorunluluğunda

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 31

kalmalarını görüyorum ben. Bunun için... Aktör kim karşımda? Filistinliler; Hristiyan, Müslüman çok fark etmez. Onlar üzerinden bence bir karşıtlık oluşturmuş durumlar genel olarak. Yoksa özellikle önemli bir kısmının, ne bileyim, o topraklarda yaşayan Filistinliler mesela Budist olsaydı da benzer bir yaklaşıma sahip olabileceğini düşünüyorum. Böyle çok kuvvetli bir dinî nefret üzerinden hareket yoktur, belki ilk hareket noktası onları din konusunda birtakım yanlışlıklara götürmüştür yani çıkış noktası bence o değildi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hocam, yani çok şey aklımıza geliyor mesela Yahudiler dünyanın dört bir yanına dağılmış durumdayken özellikle Rusya’da da Holokost benzeri bir durumla karşı karşıya kaldıklarında kendilerine yeni bir devlet arıyorlar ve ilk önce Afrika’yı öngörüyorlar bir de.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Uganda’ya bakıyorlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet.

Dolayısıyla sonra buraya geliyorlar. Yani çok iyi irdelenmesi ve incelenmesi gereken motivasyon alanları var. Motivasyon sadece şu değil: Kendileri dışındaki dinlere karşı bir antitez ve karşıtlık üzerinden değil çok daha farklı motivasyonları var yani iyi incelemek gerekiyor.

Osman Bey’e söz vereceğim.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Çok küçük bir nokta söyleyebilir miyim müsaadenizle.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Hocam.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Şimdi, bizim belki hiçbir zaman anlayamayacağımız bir psikoloji var, o da toprakla bağlantıları benim hiçbir

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 32

toplulukta görmediğim kadar kuvvetli. Yani toprakla bağlantılı dediğim bahsettiğimiz tarihî Filistin toprakları. Yani çocuklarını ninnilerle böyle büyütüyorlar. Toprağın bir dinî tarihî hakkı olduğunu düşünüyorlar. Çocuk, işte... Gelecek sene Kudüs'te ninnileri var. Tevrat'ta "Eğer seni unutursam Kudüs, dilim damağıma yapışsın." tarzı çok ağır ifadeler içeren, Kudüs'ün unutulmaması gerektiğine dair çok kuvvetli ifadeler var. Yani İslami olarak düşünürsek mesela bizim toprakla bağlantımız bu kadar güçlü değil. Tamam "Darül İslam" diye bir kavram vardır ama toprağa bağlılık mı diyeyim veya...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bizde yeryüzü mescit yani.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Kesinlikle ama bir küçük toprak parçasına bağlılık kimliğin en önemli unsuru, psikolojinin merkezinde bu var, dinî tarafı bu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hocam, biz zaten Komisyonumuzda şu anda üç alt başlık üzerinden bu çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bir dinî arka plan, bir siyasi arka plan, bir de işte iktisadi arka plandı galiba, onun üzerinde bir çalışacağız.

Son sözü veriyorum.

Sayın Gülaçar buyurun.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Değerli Hocam, paylaşımlarınız için teşekkür ederiz. İsrail'i, özellikle de bu partiler üzerinden İsrail'i tanıma noktasında epey güzel bir şeye sahip oldum ben paylaşımlarınızla.

Öncelikle İsrail'i doğru tanımak ve doğru tanıtmak gibi bir sorumluluğumuz var. Burada bizim İsrail'le birtakım ilişkilerimizin, yani diyelim ki uluslararası ilişkilerimiz vesairemizden hareketle İsrail'in yapmış olduğu zulümleri, barbarlıkları, katliamları vesaireleri hafife almadan doğru tanımlamamız lazım çünkü onlar bunu gerçekten yapıyorlar. Siz partiler

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 33

içerisinde sağcı, solcu ayrımı yaparken ben de o arada düşündüm, dedim ki acaba Hocamın “sağcı” ifadesi Avrupa’daki sağcılıkla aynı şeye geliyor mu?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Aynı.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Çünkü İsrail'deki sağcılık, işte “en ultra” dediğiniz o şeylerle de ifade edilebilecek çok ırkçı, çok saldırgan, fundamentalist, başkasına hayat hakkı tanımayan bir anlayışı ifade ediyor. Sanki Avrupa’daki sağcı ifadesiyle, kavramıyla çok da böyle oturmuyor, örtüşmüyor gibi.

Bir de sizin o konuşmalarınızın yekûnundan anladığım şeyi söyleyeyim: Korkuların devleti gibi bir şeye dönüşmüş. Her biri bir taraftan, yani her bir parti veya her bir akım, oradaki dinî, mezhebî otoriteler İsrail’in sürekli, işte var olma, “Eyvah, işte yok olacağız, mahvolacağız.” algısı üzerinden İsrail’in çok uzun ömürlü bir devlet olamayacağını da hissettim.

Şimdi, doğrudur, ortada mazlum, mağdur, mahvedilmiş bir Filistin halkı var ama unutmayalım bu Filistin halkını da ayakta tutan İsrail’in bütün o baskı ve zulümleri ve o baskı ve zulümlere karşı direniştir. O direnişin getirmiş olduğu bir motivasyon var ama tabii düşman bu noktada tek hesap yapmaz. Filistinlileri de bölme, parçalama, onlar içerisinde de birtakım şeyler oluşturma gibi bir gayret içerisinde mutlaka böyle bir gayret içerisinde de.

Son olarak bir soru olsun: İsrail, en azından Türkiye’nin son yirmi beş yılı için söyleyebilirim; ben 80’li yıllar, aklımın erdiği günlerden bu tarafa söylüyorum. Eskiden İsrail'den gelen kabul edilemez şeyler olduğunda, mesela, Sabra ve Şatilla Katliamları gibi katliamlar olduğunda, maalesef Türkiye’nin o günkü bakış Açısı “Üzgünüz.” “Kınıyoruz.” gibi açıklamalardı. Ama şimdi Türkiye’nin son yirmi beş yılına damgasını vuran şey, “One Minute” şeyidir. Yani Türkiye’nin bütün o net tavırlarına karşı İsrail, Türkiye'yle ilişkileri bozmama noktasında inanılmaz bir gayret sarf ediyor.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021

Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 34

Araplara biçtiği rol ile Türkiye biçtiği rol arasında ciddi bir fark var. Ben Türkiye'den İsrail'in hep endişe duyduğunu, Türkiye'yi asla karşısına almama gibi bir siyasi hedefle gittiğini de düşünüyorum. Artık bunu son kanaatinizde paylaşmanızı, eğer varsa vaktiniz...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Teşekkür ederim.

Çok kısaca... Yani Türkiye, İsrail için özel bir ülke, yani bu, yeni bir durum değil, ta Ben Gurion zamanından beri. Ben Gurion'un bir çevre siyaseti, uluslararası ilişkilerde çevre siyaseti diye bir siyaseti vardı, Orta Doğu'da Arap olmayan devletlerle ilişkileri güçlendirme yönünde ekstra gayretleri vardı. Türkiye de bunun ayaklarından bir tanesiydi, İran bunların ayaklarından bir tanesiydi örneğin, Kuzey Irak'taki Kürt yönetimi bunlardan bir tanesi hatta daha geniş düşünürsek Etiyopya'yla ilişkileri de benzer şekilde açıklamak mümkün.

İşte Türkiye belli dönemlerde çok tandans şöyle, senkronize bir şekilde ilerledi; malum, özellikle 90'ların ikinci yarısında İsrail'le birtakım askerî anlaşmalar üzerinden. Fakat Türkiye'nin biraz daha böyle dış politikada görünür olması, işte uluslararası kuruluşlarda görünür olması, hem bölge insanların hem bizi çevreleyen bölgelerdeki insanların işte birtakım uğradığı ihlalleri dillendiren ülke konumuna gelmesinden İsrail'in rahatsızlıkları var. Yani çok bariz bir şekilde var ama buna rağmen ben İsrail'in Türkiye'ye özel önem atfettiğini düşünüyorum, bütün gelişmelere rağmen önem atfettiğini düşünüyorum. Bu açıdan baktığımızda, işte Arap ülkeleriyle normalleşmesinin Türkiye'yle olan ilişkisinin açığını kapatamayacağını düşünüyorum, ben İsrail'in de bunun farkında olduğunu aynı şekilde düşünüyorum. Yani farklı ülkelerle anlaşırırsınız ama Türkiye, Türkiye'dir. Yani Türkiye'nin açığını

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 35

bölgede kapatacak bir tane bile ülke yok, Türkiye'nin verdiği o derinliği verebilecek bir tane ülke yok, İsrail bu açıdan Türkiye'ye önem atfediyor.

Sizin de sorunuzla bağlantılı olduğu için söylüyorum: İsrail'de farklı bütün partilerin seçmenlerini bir araya getirin, üzerinde ittifak ettiği nadir konulardan bir tanesi Hamas konusudur, yani Hamas konusunda herkes hemen hemen, üç aşağı beş yukarı aynı düşünür, kırmızı çizgi olarak görür.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Teröristtir.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Evet, şimdi bizde de öyle değil midir? Yani bizde de Türkiye'de Filistin meselesi birçok, hemen hemen tüm partilerin az çok buluşabileceği bir konudur. Yani ortak beyan, ortak açıklamalar yapılır çünkü bizim tarihî kodlarımızda vardır bu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ortak açıklama yaptık en son. Bu komisyonu da ortak kurduk Hocam.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Evet, yani tarihî kodlarımızda var, bu konudaki pozisyonumuz üç aşağı beş yukarı benzerlikler gösterir. İsrail'de de Hamas konusudur bu. Son senelerde özellikle İsrail'de biraz da böyle dezenformasyonlarla, işte algı çabalarıyla vesaire Türkiye ile Hamas'ı birlikte değerlendirme gayreti İsrail'de olduğundan dolayı, İsrail kamuoyunda. Burada biraz çatlak sesler yükselmekte İsrail içerisinde ama ben her şeye rağmen İsrail'in Türkiye'yle ilişkileri hâlâ çok stratejik bir önemde gördüğünü, görmeye devam ettiğini düşünüyorum.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Önünde tek engelin Türkiye olduğunu...

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Nasıl?

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon : İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu

Tarih : 08/07/2021 Saat :

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf :

Uzman:.....

Sayfa: 36

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – İsrail için tek engel Türkiye, aşağı yukarı diğer ülkelerle arasında hiç sıkıntı yok, yani onları çözebilecek bir ülke, dünya da arkasında.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Yani Türkiye ölçeği güçlü bir ülke, yani ölçeği büyük bir ülke.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, arkadaşlar, yani sonuçta biz büyük bir imparatorluk bakiyesiyiz. Yani en son Osmanlı'nın elinden çıktı o topraklar, yani dolayısıyla, Balfour Deklarasyonu'yla beraber ortaya çıkan, sonra manda yönetimiyle beraber süren göçler ve 1947, yani Abdülhamit'e gelen Herzl'in görüşmeleri... Bunlar hep tarih kitaplarında geçiyor, sonrasında da muhtemelen bu görüşmeler vardır. Sonuç itibarıyla, biz büyük bir imparatorluk bakiyesiyiz, her zaman onu söylüyoruz zaten; Türkiye, sadece Türkiye değildir. Dolayısıyla, zaten bizim bakiyemiz olan ülkelerin bakış açısı da bize bu, burayla ilgili düşüncesi olan ülkelerin de bakış açısı bu, dolayısıyla İsrail de böyle bir bakış açısına sahip. Türkiye'nin mutlaka ilişkilerinde belli bir noktada durmak isteyecektir diye düşünüyorum.

Hocam çok teşekkür ediyorum, ağızınıza, yüreğinize sağlık.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ BAŞKANI DR. UFUK ULUTAŞ – Çok sağ olun, teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İnşallah bir başka vesileyle görüşelim diyorum ve toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.10